

Lausunto

03.12.2025

Asia: VN/27263/2023

Lausuntopyyntö nuorisorangaistussääntelyn kehittämistä koskevasta työryhmämietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Asia: Suomen tuomariliitto ry:n lausunto nuorisorangaistussääntelyn kehittämistä koskevasta työryhmämietinnöstä

Viite: VN/27263/2023

Lausunnonantajan yleiset huomiot mietinnöstä

Tuomariliitto toteaa, että nuorisorangaistuksen käyttö on jäänyt erittäin vähälle. Tähän nähden se, että sen käyttöä pyritään lisäämään, on kannatettavaa ottaen huomioon sen nuorten kuntouttamiseen ja uusien rikosten estämiseen tähtäävät tavoitteet.

Nuorisorangaistuksen käytössä on Tuomariliiton näkemyksen mukaan ongelmana se, että nuorten rikoksentekijöiden rikoskierre voi edetä varsin nopeasti ja vaikka asiat käsitellään kiireellisinä tuomioistuimissa, saattaa rikosprosessin kokonaisuus huomioiden nuorelle kertyä useita vakaviakin rikoksia, jolloin nuorisorangaistuksen tuomitseminen ei ole enää mahdollista.

Nuorisorangaistuksen edellytyksistä

Tuomariliitto pitää kannatettavana nuorisorangaistuksen enimmäiskeston pidentämistä kahteen vuoteen. Tämä voi osaltaan edesauttaa nuorisorangaistuksen käyttöä edellä yleisissä huomioissa mainituissa tilanteissa, joissa nuoren rikoskierre on edennyt nopeasti ja kokonaisrangaistus ei aiemmin ole mahdollistanut nuorisorangaistuksen käyttöä.

Mietinnössä ei ehdoteta nuorisorangaistuksen soveltamisalan laajentamista 18–20-vuotiaisiin. Nuori voi vielä tarvita tukea täysi-ikäistymisen jälkeenkin, ja laajennus olisi linjassa nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annetun lain kanssa. Tähän nähden on valitettavaa, ettei soveltamisalaa voida resurssisyistä laajentaa 18–20-vuotiaisiin.

Menettelyyn liittyviä kysymyksiä

Tuomariliitto pitää kannatettavana sitä, että nuoren tilanteen muuttuessa seuraamusselvitystä tulee päivittää. Tuomariliitto kiinnittää kuitenkin huomiota ehdotettuun nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annetun lain 8 §:n muutokseen, jonka mukaan tuomioistuimen on tarvittaessa varmistettava, että ajantasainen seuraamusselvitys on käytettävissä tuomioistuinkäsittelyssä. Tuomioistuimella ei käytännössä ole ennen pääkäsittelyä mahdollisuuksia arvioida sitä, onko nuoren tilanne mahdollisesti muuttunut ja pääkäsittelyssäkin ainoastaan silloin, mikäli asia tuodaan tuomioistuimen tietoon. Tuomioistuimen on varsin helppo varmistaa ennen istuntoa, että nuoren seuraamusselvitys on käytettävissä mutta mikäli päivityksen tarve tulee ilmi vasta istunnossa, saattaa päivitetyn selvityksen hankkiminen viivästyttää tuomion antamista. Tämä koskee erityisesti käräjäoikeuskäsittelyä. Haettaessa tuomioon muutosta hovioikeudessa tulisi seuraamusselvityksen päivittäminen todennäköisesti usein ajankohtaiseksi.

Huomioon on vielä syytä ottaa se, että nuorten asiat käsitellään kiireellisesti. Tällöin on tärkeää, että kattava ja huolellisesti laadittu seuraamusselvitys on käsillä jo syytteen tullessa vireille. Tämä korostaa syyttäjän ja Rikosseuraamuslaitoksen yhteistyön merkitystä.

Muita huomioita

Tuomariliitto katsoo, että lakimuutoksen voimaantullessa siitä tulisi tiedottaa ja mahdollisesti kouluttaa kaikille rikosprosessin toimijoille, jotta lakimuutoksen hyödyt siirtyisivät myös käytäntöön.

Tuomariliitto toteaa, että etukäteen on vaikea arvioida, missä määrin lakimuutos johtaisi nuorisorangaistuksen käytön lisääntymiseen. On joka tapauksessa kannatettavaa, että

tuomioistuimilla olisi käytettävissään enemmän vaihtoehtoja, kun määrätään seuraamusta nuorelle rikoksentekijälle.

Lausunnon valmistelu

Lausuntoa on valmisteltu Tuomariliiton oikeuspoliittisessa valiokunnassa ja hallituksessa. Lausunnon kirjoittamiseen ovat osallistuneet käräjätuomari Petri Freundlich ja esittelijäneuvos Matti Pyöriä.

Tuomariliiton hallitus on käsitellyt lausunnon.

Helsingissä 2.12.2025

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry

Tuuli Vänskä

puheenjohtaja

Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry toimii tuomioistuinlaitoksen kehittämiseksi sekä sen merkityksen ja tuomarin riippumattoman aseman säilyttämiseksi yhteiskunnassa.

Tuomarikunnanyhteisenä järjestönä Tuomariliitto valvoo ja edistää jäsentensä ammatillisia ja muita yhteisiä pyrkimyksiä.

Hartikainen Linda

Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry